

Introductiecursus Gastouder

Inhoudsopgave:

Hoofdstuk 1.	DE ROL EN VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE GASTOUDER	1.
Hoofdstuk 2.	ONTWIKKELING VAN KINDEREN EN BEGELEIDING VAN KINDEREN	2.
Hoofdstuk 3.	PEDAGOGISCH BELEID en PEDAGOGISCH HANDELEN	5.
Hoofdstuk 4.	SAMENWERKING EN COMMUNICATIE MET OUDERS	10.
Hoofdstuk 5.	EHBO aan kinderen	12.
Hoofdstuk 6.	VEILIGHEID EN GEZONDHEID WAARBORGEN en RISICOINVENATARISATIE	14.

Hoofdstuk 1. DE ROL EN VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE GASTOUDER

Dit hoofdstuk dient als je op dit moment nog geen gastouder bent.

Waarom gastouder worden? Interesse in kinderen, extra inkomsten, leven in huis, kijken of ik het kan en leuk vind.

Gastouder worden brengt ook verandering met zich zoals:

Voor eigen kinderen: delen van het speelgoed, niet meer alle aandacht, ander dagritme, rekening houden, nieuwe speelkameraad, wennen.

Voor de gastouder: ander dagritme, meer geld voor leuke dingen, gezelligheid en plezier met een ander kind, rekening houden met andere kinderen, meer boodschappen, meer afwas, vaker opruimen, meer afspraken en overleg, nieuwe sociale contacten, minder vrije tijd

En veranderingen in mijn huis: hekjes voor de trap plaatsen, babycommode weer opzetten, speelhoek maken, vazen planten hoog, slaapruijnte voor het gastkind inrichten.

Verwachtingen van jezelf, het gastouderbureau en de vraagouders:

Kan afspraken maken en nakomen, netjes veilig en hygiënisch te werk gaan, aandacht hebben voor het gastkind, ervaring en kennis in het omgaan met kinderen, rekening houden met de gewoontes van de vraagouders, flexibiliteit binnen bepaalde grenzen bepalen, inleven in de situatie van de dragouder, in staat tot overleg en samenwerking, privacy van de vraagouders respecteren. Volgens de richtlijnen van het gastouderbureau werken.

Kennismaken met vraagouder en hun kind

Aspecten waarbij je op kan letten bij de kennismaking met de vraagouders zijn:

- het maken de afspraak: Hoe doe je dat? Waar gaat het plaatsvinden? Vaak op het gewenste oppas adres.
- Informatie over de vraagouders? Bijvoorbeeld werktijden, verwachting van ouders.
- Informatie over het kind dat je gaat opvangen? Leeftijd, aantal, specifieke kenmerken.
- Informatie die over je zelf wil geven? Werkervaring, motivatie
- Welke afspraken moeten jullie maken? Werktijden, uurtarief, oppas locatie
- Je houding tijdens het gesprek? Aandacht voor het kind

Vragen hoofdstuk 1.

1. **Wat betekent het, om gastouder te zijn? (Voor me zelf, voor mijn kinderen/gezin, voor mijn huis)**

.....
.....

2. **Wat wordt er van een gastouder verwacht? (Verwachting: gastouder, gastouderbureau, vraagouder)**

.....
.....

Hoofdstuk 2. ONTWIKKELING VAN KINDEREN EN BEGELEIDING VAN KINDEREN

Ieder mens doorloopt een ontwikkeling van baby tot volwassene tot oudere mens. Daartussen liggen een aantal ontwikkelingsfasen, namelijk; 0-2jr. baby, 2-4jr. peuter, 4-6jr. kleuter, 6-12jr. schoolkind, 12-16jr. tiener of puber, 16-25jr. jongere, 25 plus volwassene.

Ontwikkelings-Fase	Ontwikkelingsgebieden: belangrijke veranderingen / kenmerken		
	Lichamelijke ontwikkeling	Sociaal emotionele ontwikkeling	Verstandelijke ontwikkeling
Baby	Eerst alleen reflexen, hoofd opheffen, grijpen, tandjes, kruipen, staan, lopen	Glimlachen, geluidjes maken, eenkennigheid (8 ^e mnd) Scheidingsangst (12 ^{de} mnd)	Brabbelen, oog-hand-coördinatie, een-woord-zinnen
Peuter	Hardlopen, traplopen	Gaat ik zeggen, koppigheidsfase	2-woord-zinnen
Kleuter	Zichzelf aankleden	Gaat naar school, leeft in fantasie wereldje, onafhankelijkheidsstreven	
Schoolkind	tandenwisseling	Jongens bij jongens meisjes bij meisjes, leren omgaan met spelregels	Rechts en links kennen

Lichamelijke ontwikkeling wordt meestal onderverdeeld in drie gebieden:

- **Grove motoriek**, dat zijn bewegingen zoals lopen, fietsen, een bal gooien, etc.
- De **fijne motoriek**, dat zijn alle kleine en nauwkeurige bewegingen en handelingen
- De **zintuiglijke ontwikkeling**, zoals; zien, horen, voelen, proeven en ruiken

Sociaal-emotionele ontwikkeling. Kleine kinderen moeten van alles leren. Ze weten nog niet wat 'sociaal gedrag' is, hoe je samen moet spelen, dat je op je beurt moet wachten, enz.

Ook kunnen ze nog niet goed met **hun gevoelens omgaan**. Als ze honger hebben of dorst dan kunnen ze beslist niet even wachten, als ze boos zijn dan laten ze dit horen en als hun ouders bij hen uit de buurt gaan dan worden ze angstig. Maar ze kunnen ook uitbundig en blij zijn. Ze gebruiken hun **fantasie** en ze zijn **creatief** bezig met materiaal, hun eigen stem of hun eigen lijf.

Verstandelijke ontwikkeling Kleine kinderen leren de meeste dingen al doende. Door kinderen te laten **bouwen**, construeren of andere **spelletjes** die verstand scherpert. Pas later kunnen we echt dingen aan hen uitleggen met woorden, want ook communiceren '**taalontwikkeling**' moeten ze ook nog leren.

Speelgoed en ontwikkeling

Vaak is speelgoed belangrijk voor meerdere ontwikkelingsgebieden. Er kan het zelfde effect gebruikt worden met gekocht speelgoed als met dagelijkse activiteiten of activiteiten met natuurlijk of "waardeloos" materiaal (zoals wc-rollen of luciferdoosjes of doosjes van fotorolletjes)

Fantasie is belangrijk, overal kunnen kinderen mee spelen.

Kijk goed naar het kind (Wat vindt het leuk? Wat heeft het nodig?)

Doe vooral dingen die je zelf ook leuk vindt. Wissel activiteiten en spelletjes af, dan wordt het niet eentonig. Een aantal dingen horen regelmatig te gebeuren, voorlezen, tekenen en naar buiten gaan zijn hier voorbeelden van. Belangrijk is vooral om veel met het kind te praten en het uit te dagen met (speel)materiaal, maar niet te overvoeren.

De rol als gastouder bij ontwikkeling en wel bevinden

Eigen houding

Het kind gaat met de gastouder veel tijd doorbrengen, gastouders zijn dus een voorbeeld voor de opvangkinderen. Ze nemen gedrag en manier van praten, belangstelling en waarding van de gastouders over. De invloed is dus heel groot, daar moeten gastouders zich van bewust zijn.

Bij het kind dat je opvangt, telt jouw eigen mening, maar ook heel sterk de mening van de vraagouders. Dat betekent dat je langer na moet denken in een bepaalde situatie.

Leestekst over de ontwikkeling van kinderen

Hoe kinderen spelenderwijs ontwikkelen

Als gastouder ben je voor een gedeelte verantwoordelijk voor de opvoeding van jouw opvangkinderen. Dat betekent ook dat je bijdraagt aan een goede ontwikkeling van het kind.

De ontwikkeling van kinderen is onderverdeeld in verschillende fasen en gebieden. Afhankelijk van de leeftijd van kinderen kies je (of kiezen zijzelf) speelgoed en activiteiten.

Bij het lezen van boeken en tijdschriften over de ontwikkeling van kinderen en ontwikkelingstabellen (zoals achterin als bijlage) is het belangrijk om voor ogen te houden dat kinderen niet op hetzelfde tempo ontwikkelen. Als een kind van twee jaar nog niet met twee woorden praat of als een baby van 10 maanden nog niet makkelijk kruipt, dan hoeft dat niet meteen te betekenen dat er iets mis is. Sommige kinderen zijn langzamer, andere sneller. In de boeken vind je altijd een gemiddelde. Bij het consultatiebureau wordt er altijd gekeken naar de ontwikkeling van het kind op de verschillende gebieden. Als je je zorgen maakt, kan dat hier besproken worden. Als zij vaststellen dat het kind iets nog niet goed kan, zullen zij dat aangeven.

Spelen met de baby

Voor baby's is er veel verschillend speelgoed: rammelaars, mobiels, knuffels, sleutelringen, ballen, etc. Kenmerkend voor dit speelgoed is, dat het meestal maar een functie heeft, groot en dus goed te grijpen voor de nog niet zo geofende babyhandjes en meestal een felle kleur. Maar er zijn ook zeer bekende en oude spelletjes die je zonder speelgoed met baby's kunt uitvoeren: Schootspelletjes (Hop, paardje, hop), bakerrimpjes en liedjes (Oze wieze woze; of: Dit zijn mijn wangetjes) en natuurlijk het altijd leuke en grappige Kiekeboe-spel. Bij de verzorging van een baby ben je veel tijd kwijt aan voeden en verschonen en verzorgen van het kind en het slaapt ook nog veel.

De tijd om samen te spelen met een baby is dus vaak kort. Maar het is heel belangrijk dat een baby bijvoorbeeld een rammelaar leert grijpen (dit is het begin van de fijne motoriek) en een mobiel met de ogen leert volgen (begin van de verstandelijke ontwikkeling) en gezelschap heeft van anderen (begin van de sociaal-emotionele ontwikkeling). Ook heeft het de ruimte nodig om te oefenen in zitten, kruipen en opstaan (begin van de grove motoriek).

Luieruitslag, buikkrampjes, ontroostelijk huilen, pijn bij het doorkomen van de tanden. Dat zijn de meest voorkomende problemen in de babyleeftijd en kunnen je als opvoeder hulpeloos en moedeloos maken.

Rond de achtste maand komt er de eenkennigheid bij, het kindje laat zich niet meer graag door iedereen aanraken.

Hoe je met een huilende baby om kunt gaan, wat je precies doet als de baby tandjes krijgt, wat helpt tegen luieruitslag: Dit zijn vragen die je het beste met de ouders kunt bespreken, zij zullen er al oplossingen voor hebben bedacht. Als die oplossingen niet werken kun je in overleg met de ouders informatie bij de huisarts, het consultatiebureau of een opvoedingswinkel inwinnen.

De spannende wereld van een peuter

Kun je met de baby nog maar weinig doen, een peuter vraagt je aandacht, wil van alles en is de hele dag bezig zijn/haar wereld te verkennen.

Een peuter speelt met alles. Maar er is ook speelgoed dat zeer geschikt is voor deze leeftijd: Kijk- en voelboekjes, puzzels met vier tot acht stukjes, blokkenstoof, poppenservice en driewielertjes. Ook voor deze leeftijd is er natuurlijk materiaal dat belangrijk is voor de ontwikkeling: peuters kunnen eindeloos met zand en water spelen of met schuim in het badje.

In de peuterleeftijd hoor je de woordenschat van kinderen groeien. De lievelingsvraag: Waarom? zal je af en toe op de zenuwen werken, maar is alleen maar een duidelijk teken van de nieuwsgierigheid van deze leeftijd. Blijf dus praten en antwoorden geven.

Een peuter wil ook heel graag zelfstandig zijn ("Ikke doen."). Neem dus de tijd en wacht geduldig totdat hij/zij zelf de schoenen heeft aangedaan en de trui en de jas. Nog meer geduld vraagt de koppigheidsfase van de opvoeders. (Informatie hierover zie elders.)

Alles geofender bij de kleuter

Kon de peuter nog maar losse vormen tekenen (een kring, een vierkant en combinaties hiervan), de kleuter begint aan de koppoter (een kop met voeten er direct onder) en aan huizen.

Kon de peuter nog niet goed de trap lopen en op een been staan, de kleuter kan op een been staan oefent te hinkelen en is heel erg blij dat de zijwieltjes van de fiets er gauw afgaan.

Kon de peuter in zinnen van twee tot vier woorden praten, de kleuter kan hele verhalen vertellen en maakt steeds vaker foutloze zinnen.

Nu is ook de tijd voor de eerste gezelschapsspelen zoals memory en lottino en mens-erger-je-niet.

Maar ze zijn ook eindeloos bezig met fantasiespelletjes (vadertje en moedertje, dokter, etc.)
Je kunt ze ook steeds beter bij je eigen dagelijkse bezigheden betrekken zoals boodschappen doen, afwassen en koken.

Het schoolkind

Schoolkinderen spelen graag samen met vriendjes en vriendinnetjes. Touwspringen, knikkeren, hutten bouwen. Ze bedenken ingewikkelde regels bij hun spelen. Constructiemateriaal zoals meccano en bouwdozen, maar ook computerspelletjes worden interessant.

Ze leren lezen en schrijven en willen hun eigen boekjes lezen.

Naast alle drukte hebben ze ook weleens een rustige hoek voor zichzelf nodig om even bij te komen.

Als je kinderen van verschillende leeftijden opvangt

Kinderen van verschillende leeftijden hebben verschillende belangstellingen.

Maar er zijn ook activiteiten die voor alle leeftijden interessant zijn. Spelen in de zandbak is hier een goed voorbeeld van.

Tekenen of verven kun je ook met kinderen vanaf een jaar.

Voorlezen en samen zingen kun je ook leuk met kinderen van verschillende leeftijden.

Je moet alleen bedenken dat jongere kinderen nog niet zo lang achter elkaar met een ding bezig kunnen zijn en het na 10 minuten misschien wel gezien hebben.

Babys vinden het vaak prettig om alleen maar te kijken naar de grotere spelende kinderen en leren daar heel veel van. Andere activiteiten met de grotere kinderen kun je doen als de baby slaapt.

Jongens en meisjes

Echt jongens- en écht meisjesspeelgoed bestaat niet. Natuurlijk hebben alle kinderen een bepaalde voorkeur voor speelgoed. Toch is het belangrijk dat jongens én meisjes de mogelijkheid hebben om met poppen en met autootjes te spelen, met een kinderservice én met treintjes.

Hier kun je ook rekening mee houden bij de keuze van boekjes en nieuw speelgoed.

Geef een kind de mogelijkheid alles te ontdekken en daag het uit om ook eens met ander materiaal en speelgoed te spelen.

Maak ook zelf geen opmerkingen zoals: "Maar je bent toch een meisje." of: "Jongens huilen niet."

(Trouwens vinden kinderen tussen de 8 en 10 jaar het vaak niet leuk om met kinderen van de andere sekse te spelen. Op deze leeftijd spelen meisjes met meisjes en jongens met jongens. Maar ook dit kun je af en toe eens proberen te doorbreken.)

Een ander belangrijk gegeven is dat we in een multi-culturele samenleving leven. Laat de kinderen daarom ook kennis maken met andere culturen in boekjes, liedjes en spelletjes, maar ga bijvoorbeeld ook eens bij de Turkse winkel boodschappen doen en maak eens gerechten uit een ander land klaar.

Zo ga je al op vroege leeftijd vooroordelen helpen voorkomen.

Als je je zorgen maakt over de ontwikkeling van een kind

Het kan voorkomen dat je je zorgen maakt over de ontwikkeling van een kind. Bijvoorbeeld dat je vindt dat hij of zij nog niet goed praat. Of dat je merkt dat een kind in groep 3 wel heel veel problemen heeft met lezen en schrijven. Of dat een peuter nog geen trap kan lopen.

Dit zijn waarschijnlijk zeer terechte zorgen. Daarom is het ook belangrijk om deze zorgen zo snel mogelijk te delen met de ouders. De ouders zijn tenslotte verantwoordelijk voor hun kind. Misschien kun je aan de ouders voorstellen dat ze eens met hun huisarts hierover praten of een afspraak bij het consultatiebureau of de schoolarts maken.

Als de ouders je zorgen niet delen, dan kun je eigenlijk niet veel doen, want achter hun rug mag jij het kind niet laten onderzoeken.

Als je je heel sterke zorgen maakt, dan kun je natuurlijk altijd bij het gastouderbureau terecht voor advies. Zij kunnen jou dan helpen bedenken welke stappen je kan ondernemen.

<http://mens-en-samenleving.infonu.nl/sociaal/26182-sociale-ontwikkeling-wat-kan-een-kind-op-welke-leeftijd.html>

3. Benoem de ontwikkelingsfase van een kind tot 12 jaar?

.....
.....

4. Welke ontwikkelingsgebieden heeft een kind?

.....
.....

5. Ga voor je zelf na welke spelletjes en activiteiten bij welke ontwikkelingsfase en gebieden horen?

.....
.....

Hoofdstuk 3. PEDAGOGISCH BELEID en PEDAGOGISCH HANDELEN

Ieder gastouderbureau heeft basis richtlijnen omschreven voor de gastouderopvang in een pedagogisch beleidsplan. Voor de belangrijkste richtlijnen zie Hoofdstuk 3A. In Hoofdstuk 3B zijn situaties in de gastouderopvang vernoemd waar iedere gastouder wel eens mee te maken gehad zal hebben. Dit kunnen lastige situatie zijn. Daarom is er een mogelijkheid beschreven hoe je daar mee om kan gaan.

Hoofdstuk 3A. Pedagogisch beleidsplan

Iedere kinderopvanginstelling een pedagogisch beleidsplan. Hierin staat omschreven binnen welke kader de kinderopvang plaats dient te vinden. Zaken die omschreven zijn onder andere:

- **Een richtlijn hoe de gastouder met de kinderen om moet gaan.**
Het beleid van het gastouderbureau wordt beschreven in het pedagogisch beleidsplan aan de hand van de 4 vier pedagogische doelstellingen van prof. Dr. Riksen Walraven
- **Eisen aan het maximum aantal op te vangen kinderen tegelijkertijd.**
Als gastouder mag u per leeftijdscategorie een maximum aantal kinderen opvangen.
- **Wanneer bent u verplicht een achterwacht te hebben.**
Als 4 kinderen tegelijk opvangt bent u verplicht om een achterwacht te hebben.
- **Eisen aan de opvangruimte aangepast op de leeftijd van de kinderen.** Hierbij moet je denken aan veiligheid en gezondheid van de opvangruimte, is er slaapruiimte voor kleine kinderen, is er speelgoed aangepast op de leeftijd van de kinderen en is er voldoende speelruimte.
- **Criteria gastouders**
Behalve dat er opleidingseisen gesteld worden gelden ook andere criteria die gesteld worden aan gastouders.
- **Oudercommissie**
De belangen behartiger voor ouders en kinderen die advies mag geven aan het gastouderbureau.
- **Klachtencommissie**
Ieder zorginstelling heeft onafhankelijk klachten commissie. Gastouderbureau Happy 1 voor de ouders en een voor de oudercommissie.
- **Risico inventarisatie**
Op de opvanglocatie vindt jaarlijks een risico inventarisatie plaats. Dit een check om te controleren of de opvanglocatie voor veiligheid en gezondheid.
- **Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling**
Om kindermishandeling te voorkomen gastouder dient de gastouder volgens de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen werken

Al deze richtlijnen zijn opgesteld om de kwaliteit van de gastouderopvang te waarborgen.

6. Waar dient het pedagogisch beleidsplan voor?

.....
.....

7. Wat zijn de vier pedagogische doelen die omschreven zijn in pedagogisch beleidsplan?

.....
.....

Hoofdstuk 3B. PEDAGOGISCH HANDELEN

Dagindeling

Een goede dagindeling kan een hulp zijn voor de gastouder bij het bevorderen van de ontwikkeling en het wel bevinden van de kinderen.

De gastouder kan het beste voor een vast dag ritme zorgen: Hierdoor krijgen de kinderen overzicht. Ze snappen de op een volgende gebeurtenissen. Daarnaast is de balans tussen rust en activiteiten, structuur en flexibiliteit belangrijk. Bij baby's wordt in principe aangesloten bij het bioritme van het kind thuis. Naarmate kinderen ouder worden, kunnen ze zich beter aanpassen bij een dagritme voor de hele groep.

Een goede dag indeling heeft regelmaat in de tijden, bijvoorbeeld;

- Ontbijt 8:00 (brood en zuivel producten)
- Daarna vrijspelen / begeleid spelen. Voor de **motoriek** stapelen van blokken, kruipen, lopen aan de hand. Voor **geestelijke ontwikkeling** tekenen puzzelen, memorie spelletje taalspelletjes, voorlezen, plaatjes kijken.
- 10:30 tussendoortje (fruit)
- Daarna bijvoorbeeld buitenactiviteit (wandelen of speeltuintje)
- lunch 12:00
- rusten / slapen / spelen misschien in groepsverband **ontwikkeling sociaal gedrag**
- 14:30 tussendoortje
- Einde dag overdracht naar de ouders. Bespreken van ongewone zaken of leuke gebeurtenissen.

Ieder kind heeft andere behoefte in de dagindeling. Het ene kind kan en wil al heel veel. Het ander kind heeft nog meer rust nodig. Naast een vast dagritme is het belangrijk voor de ontwikkeling van het kind dat er stukje uitdaging in de dag zit. Dit is het stimuleren van ontwikkeling.

Signalen die behoefte van een jong kind kunnen weergeven zijn, bijvoorbeeld:

Hebben de kinderen voldoende mogelijkheden voor grof motorische activiteiten? Geobserveerde signalen kunnen zijn: het veelvuldig klimmen op tafels en in kasten, veel beweging tijdens het eten aan tafel.

Is er voor de baby's voldoende gelegenheid om al bewegend te ontdekken? Signalen: onrustig gedrag in de box of juist veelvuldig in slaap vallen, heftig bewegen in (wip)stoeltje.

Kunnen peuters een rollenspel op hun niveau uitvoeren?

Signalen: peuters maken veel ruzie met elkaar en met dreumesen, ze gooien veel met spel materiaal, ze wisselen erg snel van activiteit.

Al deze signalen zouden aanleiding kunnen geven om de activiteiten op een dag aan te passen.

Beschikbaarheid gastouder en groepsindeling

Kinderen en de gastouder trekken zo veel mogelijk lange tijd met elkaar op. Hierdoor kunnen kinderen zich aan de gastouder en aan elkaar hechten.

De samenstelling van de groep wisselt niet voortdurend. Kinderen komen dagelijks zo veel mogelijk dezelfde kinderen tegen. Hierdoor krijgen vriendschappen tussen kinderen een kans.

Leestekst en vragen: Wennen, koppigheidsfase, straffen en belonen, wel bevinden van het kind

1 Wennen

Kinderen hebben vier tot zes weken nodig om zich thuis te voelen in een nieuwe omgeving. En een gastgezin is een vreemde omgeving voor een klein kind.

Je kunt als gastouder het kind helpen om te wennen aan deze nieuwe wereld.

Reacties tijdens de eerste dagen:

Ieder kind reageert op zijn eigen manier op de eerste ochtend. Bij peuters kun je de volgende reacties tegenkomen:

- Niet willen eten of drinken
- Niet naar de w.c. willen of durven
- Alleen maar kijken naar en spelen met het speelgoed, al het speelgoed bekijken en bevoelen
- Huilen, nergens aan mee willen doen en liefst met de jas aan wachten tot moeder er weer is.
- Toekijken bij de activiteiten van andere kinderen, geen contact willen maken met andere kinderen.
- Veel aandacht vragen van de gastouder. Bij de leidster blijven en steeds informatie en hulp vragen van de gastouder.

Je hebt natuurlijk ook kinderen die meteen gaan spelen alsof ze er altijd al waren. Het gebeurt ook wel dat deze kinderen later een reactie vertonen. Bijvoorbeeld ineens huilen bij het afscheid. Of ineens niet meer naar gastgezin willen gaan.

Wenperiode

Wennen is moeilijk, daarom is een wenperiode belangrijk.

De bedoeling is dat kinderen en ouders vertrouwd raken met het gastgezin.

Een manier om te wennen is:

- 1 de eerste keer een uurtje komen samen met een ouder.
- 2 een ochtend komen samen met de ouder
- 3 de ouder gaat tussendoor een uurtje weg
- 4 als het goed gaat komt het kind alleen

Afscheid nemen

Het is belangrijk dat ouders duidelijk afscheid nemen van hun kind. Je kunt de ouders en het kind daarbij helpen door het kind van de ouder over te nemen en samen de ouder uit te zwaaien.

Een kind houvast geven

Op de eerste dag in het gastgezin is voor een kind alles nieuw. Het is belangrijk dat het kind zich veilig voelt. Het kind wil ook graag weten wat de regels en gewoonten zijn in het gastgezin. Ook dat geeft veiligheid, als je weet hoe het hoort dan hoor je erbij.

Besteed daarom veel tijd aan het uitleggen van alles. Je kunt kinderen vanaf peuterleeftijd van alles vragen. Zo hoor je met welk speelgoed het kind graag speelt. Dit kan je de volgende keer klaar leggen voor het kind.

Let op de lichaamstaal. Kinderen kunnen het bedreigend vinden als je te dicht bij komt. Laat dan vanaf een afstand merken dat je aandacht voor het kind hebt. Ga door je knieën als je met een kind praat. Dan lijkt je minder groot.

Laat zien wat voor speelgoed in de kasten staat. Welk speelgoed mogen ze zo gebruiken? Voor welk speelgoed moeten ze eerst toestemming vragen?

Sommige kinderen willen in het begin hun knuffel meenemen en vasthouden. Dat geeft veiligheid.

De juiste manier om een kind te laten wennen is er niet, ieder kind is immers anders en reageert anders. Als de vraagouders vertrouwen in jou hebben, zal het kind op den duur ook vertrouwen winnen en zich uiteindelijk veilig en geborgen bij jou voelen. Geef hem of haar de tijd.

2. Koppigheidsfase

Een peuter maakt een moeilijke ontwikkelingsfase door. Hij is bezig om te leren dat hij een eigen persoonlijkheid heeft, hij ontdekt dat hij een eigen wil heeft en eigen wensen heeft en mag hebben. Dit is een proces dat je ook aan zijn gedrag kunt zien. Peuters zeggen steeds maar: „Dat is van mij!“, „Ikke zelf doen!“ en „Nee!“.

We noemen dit de koppigheidsfase.

Soms krijgen ouders en andere opvoeders hier schoon genoeg van. Ze weten niet meer hoe ze moeten reageren.

Het is belangrijk dat je er altijd goed aan denkt dat peuters dit gedrag niet vertonen om je te pesten of omdat ze lastig willen zijn. Ze proberen zeker hierdoor je aandacht te trekken. Maar het is nog meer: Ze zijn bezig met het ontdekken van hun eigen grenzen. Wat kan ik wel doen? Wat mag ik niet doen? Wat gebeurt er als ik nee zeg?

Deze vragen kunnen ze nog niet duidelijk stellen en ze zijn zich er ook niet bewust van. Maar we kunnen proberen ons voor te stellen hoe dat is als je alles nog moet leren.

Het is niet verstandig, om alles te verbieden, boos te worden of straf te geven. Maar wat kun je wel doen?

Tips voor het omgaan met een koppige peuter:

- Duidelijke, maar eenvoudige regels stellen.
- Trek het je niet persoonlijk aan, wordt niet boos.
- Blijf geduldig en kalm.
- Probeer eens om het kind af te leiden.
- Maak er een grapje van.
- Laat het kind kiezen uit twee mogelijkheden, dan heeft het de indruk zelf te kunnen besluiten.

8. Hoe lang duurt een wen periode, normaal ongeveer?

.....

9. Wat kun je doen om kinderen makkelijker te laten wennen?

.....

10. Hoe erken je de *koppigheidsfase* bij kinderen?

.....

11. Hoe kan je beste omgaan met een kind in deze fase?

.....

3. Omgaan met regels, straffen en belonen

Belang van regels

Voor kinderen is het belangrijk om te weten waar ze aan toe zijn, wat mag en wat niet mag. Voor jou is het ook veel rustiger als een aantal regels duidelijk zijn, bijv. dat de kinderen niet allen de telefoon of de televisie mogen gebruiken. Het duurt enige tijd, voordat kinderen regels kennen en erna handelen. Ze zullen ook proberen hun grenzen te verkennen. Of als ze een slechte bui hebben dwars tegen de regels ingaan.

In eerste instantie is het belangrijk om als opvoeder rustig te blijven en na te gaan, waarom het kind tegen de regels ingaat. Bespreek in ieder geval met het kind de betreffende regel. Soms is het toch nodig om maatregelen te nemen. Vroeger heette dat straffen, tegenwoordig wordt dit woord niet meer zo graag gebruikt. We doen het toch maar, maar we bedoelen ermee:

Hoe kun je reageren op ongewenst gedrag van kinderen?

Grondregels van het straffen

Straffen is niet leuk. Niet leuk voor de kinderen, en niet voor de opvoeders. Vooral peuters zijn gevoelig voor negatieve reacties. Met straffen geef je extra aandacht aan ongewenst gedrag.

De volgende regels zijn gemaakt in een kinderdagverblijf. Deze regels kun je als grondregels gebruiken:

- Straf is een middel dat je pas gebruikt als iets anders niet meer werkt.
- Straf het gedrag van het kind, maar wijs het kind niet af als persoon. Bijvoorbeeld: 'Je hebt iets stouts gedaan'. Maar niet: 'Jij bent stout'.
- Een straf moet redelijk zijn. Bij een kleine overtreding hoort geen zware straf.
- Als je een kind straft, hoort daar uitleg bij, zodat het kind de reden van de straf begrijpt.
- Elke straf heeft een begin en een einde. Opvoeder en kind moeten na het gemopper of de straf aan elkaar duidelijk maken dat ze niet meer boos op elkaar zijn.

Er zijn kinderen die gewend zijn vaak straf te krijgen. Zo krijgen ze aandacht. Bij deze 'moeilijke' kinderen is het belangrijk om ook positieve aandacht te geven.

Hoe te straffen

- * Afzonderen van de andere kinderen
- * Iets wat een kind graag wil toch niet geven
- * Boos worden of bestraffend toespreken
- * Belangrijk is dat je het kind niet afkraakt, maar het kind vertelt wat jij vervelend vindt aan het gedrag van het kind.

Driftbuien

Als je boos wordt op een kind kan het kind hiervan heel driftig worden. Vooral kinderen tussen anderhalf en vier jaar hebben hier last van. Ze kunnen woedend worden. Slaan, schoppen, schreeuwen en huilen. Veel driftbuien zijn het gevolg van onbegrip. Kleine kinderen kunnen soms niet duidelijk maken wat ze willen. Als ze dan niet goed begrepen worden krijgen ze een driftbui.

Soms helpt het om kinderen tegen je aan te houden tot de driftbui over is. Maar niet alle kinderen willen dat.

Grondregels voor het belonen

Veel dankbaarder werk dan straffen is belonen. Maar ook belonen is moeilijk.

Regels voor belonen zijn:

- De beloning moet in de juiste verhouding staan tot het gedrag. Als het normaal is om het speelgoed op te ruimen, moet je een kind hiervoor niet overdreven belonen.
- Een aai, knuffel of een vriendelijke opmerking moet gemeend zijn. Kinderen merken aan je houding of aan de toon of je iets meent of niet.

Hoe je een kind beloont hangt af van jouw **relatie** met het kind. Het is gemakkelijker om een kind dat je lief vindt te belonen. Toch is het juist belangrijk om lastige kinderen met aandacht te belonen als ze lief aan het spelen zijn. Dat geeft kinderen zelfvertrouwen.

Het is ook belangrijk rekening te houden met de thuissituatie van het kind. Een kind dat niet gewend is te knuffelen moet je op een andere manier belonen.

Het kan gebeuren dat iets wat ze thuis gewend zijn van jou niet mag, bijvoorbeeld gooien met speelgoed.. Dan moet je het kind leren dat dat bij jou niet mag. Het heeft geen zin om het kind te straffen. Het kind zal je niet begrijpen.

12. Welke regels gelden er bij jou in huis?

.....
.....

13. Hoe heb je die aan je eigen kinderen duidelijk gemaakt?

.....
.....

14. Wat doe je als je kinderen niet luisteren?

.....
.....

4. Welbevinden van kinderen

Uit het kwaliteitsstelsel voor de kinderopvang:

„Een kind voelt zich prettig en op zijn gemak in een omgeving die zijn belangrijkste behoeften vervult. Dit zijn:

- lichamelijke behoeften;
- de behoefte aan affectie (=genegenheid, liefde) en geborgenheid;
- de behoefte aan erkenning en waardering;
- de behoefte aan ontwikkeling en competentie (=bekwaamheid en bevoegdheid om iets te doen);
- de behoefte om een goed mens te zijn.“

15. Hoe weet je of een kind zich prettig voelt?

.....
.....

16. Wat kan je als gastouder doen zodat een kind zich prettig voelt bij jou?

.....
.....

Hoofdstuk 4. SAMENWERKING EN COMMUNICATIE MET OUDERS

Gastouder en vraagouder ontmoeten elkaar regelmatig. Vanaf het eerste kennismakingsgesprek zijn er voortdurend een heleboel onderwerpen die samen besproken moeten worden. Hoeveel flesvoeding krijgt de baby, kun je volgende keer weer wisselkieren meegeven, hoe laat komen jullie haar vrijdag ophalen, over welk boek praat hij toch voortdurend. Dit zijn maar enkele vragen die je aan elkaar hebt. Voor het belang van het kind maar ook voor de sfeer tussen jou en de gastouders is het heel belangrijk dat deze communicatie goed verloopt.

Iedere dag als je een kind opvangt komen de vraagouders het op een gegeven moment ophalen. Soms zijn ze gehaast, soms hebben ze alle tijd. Sommige ouders willen van alles weten, sommige stellen geen vragen. Toch hoort het wel bij jouw taken om de ouders te informeren over hun kind en wat er zoal gebeurt is op een dag.

Belangrijke onderwerpen om te melden aan de vraagouder zijn, bijvoorbeeld: een kind dat ziek is geworden, een kind dat slecht geslapen heeft, het kind eet of drinkt slecht, ondanks alle voorzorgsmaatregelen is er toch een ongevalletje gebeurd.

Wijziging afspraken bijvoorbeeld: afstemmen van de opvangtijden, voeding.

Leuke informatie voor de vraagouders is: het kind heeft de eerste keer zelf gelopen of bijvoorbeeld op het potje gezeten, het kind heeft het echt goed naar haar zin gehad.

Voor een goede samenwerking tussen de gastouder en vraagouder is het van belang:

- 1 Dat je weet welke informatie elkaar verteld en welke niet. In verband met privacy is het niet handig om alle informatie te vertellen of door te vertellen.
- 2 Tevens belangrijke informatie zeker communiceren. Een hulpmiddel daarbij kan zijn opschrijven zodat je het niet vergeet door te geven.
- 3 Daarnaast is het belangrijk dat je zelf je eigen grenzen bewaakt om prettig samen te kunnen werken. Om dit goed te beheersen moet je eerst grenzen bepalen en daarna op een goede manier communiceren. Het bewust zijn van je eigen manier/wijze van communiceren is dan van belang.

17. Welke zaken vertel ik de vraagouder of andere mensen? (zie leestekst privacy)

.....
.....

18. Welke zaken gaan gemakkelijk bij het afspreken van zaken?

.....
.....

19. Welke afspraken maken gaan moeilijker en hoe kan ik dat anders doen?

.....
.....

Privacy

De privacy in acht nemen betekent zorgvuldig omgaan met de tijdens de opvang verkregen informatie. Artsen en andere professionals hebben ook de plicht de privacy in acht te nemen, dat heet een beroepsgeheim. Iedereen weet zelf hoe vervelend het is om erachter te komen dat iemand anders geroddeld heeft en mensen die je zelf niet geïnformeerd hebt op de hoogte zijn van dingen die voor jou privé zijn.

Eigenlijk is alle informatie die je van een vraagouder krijgt vertrouwelijk. Maar ook de informatie die de vraagouder over jou en jouw gezin krijgt is vertrouwelijk. Wat het gastouderbureau betreft is het vanzelfsprekend dat de medewerkers zich aan het beroepsgeheim moeten houden.

Voorbeelden van informatie die beslist vertrouwelijk is: een ziekte of handicap van het kind of broer of zus of ouders van het kind, opvoedingsproblemen van de vraagouders, relatieproblemen van de vraagouders, etc.

Als je twijfelt of je iets wel of niet door mag vertellen, vertel het dan liever niet! En als je het toch graag wilt vertellen, maak het dan anoniem. Dat wil zeggen noem er geen namen bij en zorg dat niemand kan merken dat je het over je gastkind hebt.

Je kunt natuurlijk ook vragen aan de gastouders of wat ze net vertelden geheim moet blijven. Dan weet je het zeker. Ook als je graag met het gastouderbureau over je gastkind wilt spreken is het handig om de vraagouders hiervan op de hoogte te brengen.

Privacy is een kwestie van vertrouwen. Tussen gastouder en vraagouder moet dit vertrouwen ontstaan. Het vertrouwen zou onmiddellijk verbroken zijn als de een privé-informatie van de ander doorvertelt, daar is niemand bij gebaat! *Er is alleen één uitzondering op de regels rondom privacy:*

Als je een gegronde vermoeden hebt op kindermishandeling dan mag en moet je dit melden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling in je regio!

Aandachtspunten voor communicatie

Communiceren doen we de hele dag als we mensen om ons heen hebben.

Eigenlijk gaat het vanzelf. We hebben dingen te vertellen en te vragen, we geven antwoord en luisteren. Ook zonder woorden zeggen we een heleboel. Je kunt aan iemand zien of hij boos, blij, verdrietig of gehaast is.

In sommige gevallen is het belangrijk om goed te communiceren, anders kunnen er misverstanden ontstaan, begrijp je elkaar verkeerd, kwets je iemand of zeg je dingen niet, die eigenlijk best belangrijk zijn.

Er zijn een aantal aspecten van communicatie waar we even bij stil kunnen staan.

Luisteren

Luisteren naar iemand anders is eigenlijk niet moeilijk. Toch gebeurt het vaak dat we maar 'met een oor luisteren' en achteraf echt niet meer weten wat er gezegd is. Denk maar aan het nieuws dat je terloops op de radio hoort.

Goed luisteren is dus een kunst.

Je luistert met je oren naar de inhoud van het gezegde, maar ook aan de manier waarop iets gezegd wordt kun je horen wat iemand bedoelt.

Je luistert met je verstand: je moet goed nadenken om de bedoeling van woorden te begrijpen.

Je luistert gek genoeg ook met je ogen. Gebaren van degene die iets vertelt en de gezichtsuitdrukking maken je ook duidelijk wat degene wil zeggen.

Ook met je gevoel luister je naar iemand. Woorden die iemand zegt kunnen je boos of gelukkig, verdrietig of meevolend maken.

Om goed te luisteren moet je dus met al je zintuigen aandachtig luisteren.

Vragen Stellen

Vragen stellen is makkelijk. Je vraagt hoe laat het is, hoe het met iemand gaat, wat iemand lekker vindt.

Maar om er achter te komen wat je wilt weten, moet je je vraag duidelijk formuleren.

Om een gesprek gaande te houden moet je veel open vragen stellen. Gesloten vragen, dus vragen waarop iemand alleen met ja of nee kan antwoorden, laten een gesprek snel doodlopen. Open vragen zijn vragen, die de ander uitnodigen een langer antwoord te geven. Vraag dus niet: „Vind je aardappels lekker?“ Maar vraag: „Wat eet je graag?“

Als iemand maar een kort antwoord geeft, kun je het beste doorvragen. De makkelijkste vraag om door te vragen is: „Hoe bedoel je dat?“ Je zou ook kunnen vragen: Is er nog iets anders wat je te binnen schiet?“ Doorvragen moet je oefenen. Vooral bij het kennismakingsgesprek is dit een belangrijke communicatieve vaardigheid.

Samenvatten

Tijdens een gesprek is het belangrijk om af en toe een samenvatting te geven van het gezegde. Daarvoor zijn twee redenen: Je kunt door een samenvatting controleren of je de ander goed hebt begrepen of jouw eigen boodschap nog een keer herhalen. En je kunt door een samenvatting een gesprek dat afdwaalt weer terug brengen naar het oorspronkelijke onderwerp.

Samenvatten betekent eigenlijk nog een keer in het kort herhalen wat er gezegd is. Dat klinkt heel makkelijk maar vergt ook enige oefening.

Non-verbale communicatie

Zoals al eerder beschreven kunnen gebaren, gezichtsuitdrukking en de toon waarop je iets zegt van invloed zijn op de woorden die gezegd worden. Soms ben je er niet van bewust maar zegt een ander ineens: „Wat kijk je streng?“ of „Volgens mij maak je je hier heel boos om.“ Terwijl je zelf dacht dat je dat heel goed verborgen had. Je non-verbale communicatie zegt dus veel over jou.

Non-verbale communicatie kan ook dat wat je zeggen wilt ondersteunen. Als je iemand de weg uitlegt, wijs je vanzelf naar links of rechts. Als je naar iemand luistert, voelt die zich beter begrepen en serieus genomen als je af en toe knikt en hem of haar aankijkt.

Kritiek geven

Communicatie wordt moeilijk als je iets vervelends te vertellen hebt. En als je iemand anders vertelt dat die bijv. iets niet goed gedaan heeft, dan is dat voor degene vervelend en dat weet je van tevoren. Sommigen durven het dan niet te vertellen omdat ze de ander niet willen kwetsen of niet willen dat diegene boos wordt.

Toch is het eigenlijk altijd beter om het wél te zeggen.

Neem dan wel een aantal regels in acht:

- Geef alleen kritiek als je de ander daarmee wilt helpen.
- Probeer duidelijk en objectief te zijn.
- Zeg niet alleen negatieve dingen, zeg ook iets positiefs over de ander.
- Maak duidelijk wat het gedrag van de ander jou doet. (Dat je bijv. gepasseerd voelt of dat je verdrietig wordt.)
- Geef de ander de kans om te reageren op jouw kritiek.
- Geef alleen kritiek op het gedrag van de ander niet op de persoon.

Praten in ik vorm

Als je met andere mensen communiceert is het altijd belangrijk dat je in de ik-vorm praat, maar zeker als je kritiek geeft. Je boodschap komt dan duidelijker over.

Je zegt beter niet: "Het is vervelend als je niet luistert." Maar: "Ik vind het vervelend als je niet naar mij luistert."

Je zegt beter niet: "Men vindt het storend als iemand te laat komt." Maar: "Het stoort mij als je je kind te laat brengt. Ik kan dan niet op tijd mijn eigen kind naar school brengen."

Door steeds aan te geven dat het jou stoort of dat jij het niet prettig vindt geef je de ander een duidelijke boodschap. Hij of zij kan er niet omheen dat jij ergens problemen mee hebt.

Kritiek ontvangen

Soms is kritiek ontvangen moeilijker dan kritiek geven. Wie hoort nou graag, dat hij iets niet goed heeft gedaan? Toch kan kritiek je vaak verder helpen. Je kan het de volgende keer anders en beter doen. Je hoort van een ander hoe jouw gedrag overkomt, dat kan weleens anders zijn dan je bedoelde, dan kun je deze misverstanden de volgende keer voorkomen.

Ook voor het ontvangen van kritiek zijn er een paar eenvoudige regels:

- Adem een keer diep in en uit voordat je reageert.
- Bedenk dat de ander geen kritiek op jouw persoon heeft, maar op bepaald gedrag van jou.
- Luister goed en ga bij jezelf na of die ander gelijk heeft. Ga niet meteen in de verdediging.
- Vraag om verduidelijking als je het niet goed begrijpt.
- De kritiek is bedoeld om jou te helpen!

Hoofdstuk 5. EHBO aan kinderen

In dit hoofdstuk is basis formatie aangeboden hoe te handelen in noodsituaties. Door een Kinder EHBO cursus te volgen zal het verlenen van eerste hulp gemakkelijker gaan. De EHBO cursus voor kinderen is verplicht in 2010. De voorwaarde is dat de EHBO-cursus voldoet aan de ORANJE KRUIS norm. De opleiding dient dus gegeven te worden door een bij het Oranje Kruis aangesloten EHBO - vereniging of Opleidingsinstituut dat erkend is. (Zuidzorg voldoet op dit moment niet)

C.O.T.A. te Westerhoven is een erkend opleidingsinstituut

De gastouder kan zich aanmelden bij C.O.T.A. Frans Claassen, Leemskuilen 1^e, 5563 CK Westerhoven, tel: 0402027689, Fax.: 0402027622 mobiel: 0623682123, zakelijk e-mail: info@cotaclaassen.nl of info@ehbo.nu, website: www.cotaclaassen.nl en www.ehbo.nu

Hoofdstuk 5A. Hoe te handelen in noodsituaties:

- **Stel u zelf en de slachtoffers veilig.** Let daarbij op gevaar voor u zelf (blijf kalm), omstanders (waarschuwen van overige mensen in het pand) en het slachtoffer. Bijvoorbeeld bij brand volgens vluchtplan het pand verlaten. Houd deuren en ramen gesloten en sluit deuren achter u. Gebruik nooit een lift.
- **Ga na wat er is gebeurd en wat het kind mankeert.** Als de aanspreekbaarheid, ademhaling, en hartslag goed zijn proberen te achterhalen wat er gebeurd is en waar het pijn doet.
- **Stel het slachtoffer gerust.**
- **Zorg voor professionele hulp.** Blijf bij het kind. Laat als het kan een ander (indien nodig) de dokter of 112 bellen.
- Indien mogelijk **zelf eerste hulp bieden.** Kleinere verwondingen (bijvoorbeeld schaafwonden) kunnen vaak zelf opgelost worden. Verplaats het kind alleen als dit met het oog op zijn veiligheid noodzakelijk is (bv. Bij brand) *Om goed eerste hulp te kunnen bieden is een EHBO-cursus nodig. De punten hieronder kunnen u hulp bieden in een noodsituatie maar probeer zo snel mogelijk voor professionele hulp te zorgen*

Hoofdstuk 5B. Eerste hulp bij ongelukken

Als je twijfelt het bieden van eerste hulp raadpleeg een dokter.

Beet van kat of hond Maak de wond schoon met zacht stromend lauw water. Dek de wond steriel af met gaas. Ga altijd naar een arts vanwege het infectiegevaar. Soms moet er een tetanusinjectie worden gegeven. Maak de wond niet schoon met geparfumeerde zeep.

Bloedneus Laat het kind in schrijfhouding zitten en laat het eenmaal snuiten (behalve bij mogelijk hersenletstel). Knijp met duim en wijsvinger de neus 10 minuten dicht onder het neusbeen, tegen het neustussenschot. Laat het kind door de mond ademen. Houdt de bloeding aan, ga dan naar een arts. Leeg geen ijs in de nek van het kind, laat het kind het bloed niet inslikken, wrijf niet over de neus en houd het hoofd niet achterover.

Gat in het hoofd Een gat in het hoofd kan een grote open wond betekenen. Afdekken met snelverband, gaas of schone zakdoek. Ga naar een huisarts. Bij bewustzijnsstoornissen altijd 112 bellen. Leg geen oorverband aan bij een bewusteloos kind bij wie bloed uit het oor komt.

Hyperventilatie Het kind gaat hijgend ademen en krijgt het steeds benauwder en wordt draaierig. Het krijgt een tintelend gevoel in de vingers en om de mond. Stel het kind gerust. Probeer het kind rustiger te laten ademen door het af te leiden. Geef anders adem instructies (door de neus in en door de mond uit). Laat het kind zitten en voorover buigen. Als een kind een aanval voelt aankomen, kan het door veel beweging (springen, diepe kniebuigingen) een aanval voorkomen. Helpt dit niet dan deskundige hulp inschakelen. Bel direct 112, zeker wanneer het kind voor het eerst een aanval heeft. Laat het kind niet in een plastic zakje ademen, tenzij de arts dit heeft voorgeschreven

Kneuzing (blauwe plekken) Koel de plek ongeveer 10 minuten lang onder de koude kraan. Koel eventueel met ijsblokjes of gebruik een koud kompres. Laat het gekneusde lichaamsdeel zo veel mogelijk rusten en leg het hoger dan de rest van het lichaam. Als u twijfelt of het om een botbreuk of een kneuzing gaat raadpleeg dan een arts. Leg ijs of coldpack niet direct op de huid.

Oog (voorwerp, bijtende stof) Haal het vuiltje met de punt van een schone doek weg. Als er een vreemd voorwerp in het oog vastzit, raadpleeg dan een arts. Is er een bijtende stof in het oog gekomen, spoel het geopende oog dan 30 minuten schoon met lauw zachtstromend water uit de handdouche en raadpleeg een arts. Wrijf niet in het oog en verwijder het voorwerp niet zelf. Veeg niet over de iris (het gekleurde gedeelte van het oog)

Oor (voorwerp) Ga naar de (huisarts). Peuter niet zelf in het oor met uw vingers of een scherp voorwerp.

Schaafwond Spoel de wond schoon met water. Dek de wond eventueel af met een zalfgaas of met een metaline kompes. Maak de schaafwond niet met watten schoon en dek de wond niet luchtdicht af.

Snijwond groot Dek de wond steriel af met bijvoorbeeld en snelverband. Heeft u geen verbandmiddelen in huis? Gebruik dan een schoon washandje of een schone theedoek en ga naar een arts. Maak de wond niet schoon en ontsmet de wond niet.

Snijwond klein Spoel de wond schoon onder de kraan. Bescherm de wond met een betadine wondpleister. Dep de wond niet droog met watten.

Verslikken

Als het kind of de baby effectief hoest hoeft u hem alleen aan te moedigen om door te hoesten.

Indien dit niet helpt:

Baby of kind voor over met buik op onderarm leggen met vlakke hand tussen de schouderbladen een paar tikken geven. Kijk of het voorwerp wat de verstopping heeft veroorzaakt los heeft gemaakt en probeer het eruit te haken zonder dat het weer dieper geraakt. Is het kind nog bij bewustzijn: Bij zuigelingen 5 maal een borstcompressie. bij kinderen > 1 jaar 5 keer een buik compressie(Heimlich) Daarna afwisselen 5 kloppen tussen de schouder bladen/ controle losraken voorwerp/ eruit halen/ alleen als de luchtweg is vrij stoppen /5 buikcompressies/ controle/ eruihalen /alleen als de luchtweg is vrij stoppen. Daarna cyclus herhalen, enz. Raakt het kind bewusteloos bel 112. start reanimatie

Verslikken en stikken

Baby:

leg het kind in buikligging op uw onderarm, waarbij u met uw hand de onderkaak ondersteunt en de benen zich elk aan een kant van uw arm bevinden. Het hoofd moet lager liggen dan de benen. Geef rustige beheerste stoten met uw hand tussen de schouderbladen

Verdrinking Bewusteloos Wat kunt u zelf doen zolang er nog geen professionele hulp aanwezig is?

- Roep om hulp.
- Laat na een ongeval een normaal ademend bewusteloos kind liggen in de houding waarin u het vindt. Twijfelt u of het kind wel (goed) ademhaalt? Draai het kind voorzichtig op de rug. Kijk of de borstkas omhoog komt. Luister bij de mond en neus of u een normale ademhaling hoort. Voel met uw wang of het slachtoffer er lucht tegen uitademt. Controleer elke minuut of de ademhaling normaal blijft. Draai een op de rug liggend kind na een ongeval met mogelijk wervelletsel alleen op de zij bij braken, bloedverlies in de mond en/ of u hem alleen moet laten. Is de ademhaling niet normaal (onregelmatig, luidruchtig, naar lucht happend of afwezig) bel dan 112 of laat iemand anders dat doen. Zeg duidelijk dat het om een reanimatie gaat. Begin vervolgens met de bortscompressies (uitwendige hartmassage).

Reanimatie Kniel naast het kind ter hoogte van de bovenarm. Plaats de hiel van één hand midden op de borstkas van het kind. Plaats de hiel van uw andere hand boven op de eerste. Haak de vingers van beide handen in elkaar en zorg dat geen direct druk uitoefent op de ribben, de bovenbuik en de onderste punt van het borstbeen. Positioneer uzelf recht boven uw handen op de borstkas en duw het borstbeen een derde van de diepte van de borstkas of 4-5 centimeter naar beneden. Laat na elke borstcompressie de borstkas helemaal omhoog komen, maar houd uw handen wel op het borstbeen. Geef 30 borstcompressies, kantal daarna het hoofd achterover en til de kin op. Knijp de neus van het kind dicht met twee vingers van de hand die op het voorhoofd rust. Laat de mond openvallen, maar houd de kin omhoog. Neem een normale teug lucht, plaats uw lippen om de mond van het kind, zodat er geen lucht kan ontsnappen bij het inblazen. Blaas de lucht rustig in, in ongeveer een seconde, terwijl u kijkt of de borstkas omhoogkomt. Als de borstkas omhoogkomt, is de beademing effectief. Haal uw mond van die van het kind en kijk of de borstkas weer naar beneden gaat. Herhaal de beademing op dezelfde wijze. Plaats daarna meteen weer uw handen midden op de borstkas en geef 30 borstcompressies. **Staken van de reanimatie U gaat door met reanimeren totdat professionele hulpverleners de reanimatie overnemen, het kind weer normaal ademt of u uitgeput bent.**

20. Waar moet het EHBO diploma voor gastouders aan voldoen?

.....
.....

21. Waar kan je terecht met vragen over eerste hulp?

.....
.....

Hoofdstuk 6. VEILIGHEID EN GEZONDHEID WAARBORGEN en RISICOINVENTARISATIE

Algemeen:

De veiligheid en gezondheid van de gastkinderen wordt voor een groot deel gewaarborgd door de ervaring en kennis van de gastouder.

Veiligheid, het treffen van voorzieningen en huisregels(afspraken):

Voor een aantal zaken is het verstandiger om extra voorzorgsmaatregelen te treffen.

Hierdoor wordt de kans verkleint op een ongeval. Dit geldt zeker als de gastouder op jongere kinderen past. Dit kan door voorzieningen te treffen of afspraken te maken over situaties.

Voorbeelden van voorzieningen zijn:

- Stopcontacten afdekken *Dek wandcontactdozen lager dan 1,20 m in huis af met afdekplaatjes.*
- Traphekjes plaatsen *Onder en boven aan de trap*
- Vijvers afschermen *Scherm open water af (bijvoorbeeld een tuinvijver, zwembad of sloot)*
- Rookmelders plaatsen *Plaats iedere verdieping rookmelders*
- Omheining deugdelijk maken
- Niet direct toegankelijk of Afsluitbaar maken van bepaalde ruimte

Voorbeelden van huisregels (afspraken) zijn:

- Blijf erbij als uw kind op een commode, tafel of bed ligt. Zorg ervoor dat alles wat u nodig hebt binnen handbereik is. Gebruik een aankleedkussen
- Zet een wipstoeltje altijd op de grond, nooit op een tafel.

Gezondheid, veiligheid, kennis en naar handelen

De overdracht van ziektekiemen vindt vooral bij kleine kinderen makkelijk plaats omdat de kinderen zich niet bewust zijn van hun handelen. Daarom is het belangrijk om als gastouder extra aandacht te hebben voor:

- Wanneer dienen de kinderen hun handen te wassen
- Hoe om te gaan met snotneuzen
- Is het speelgoed, voor binnen/buiten, goed schoon te maken, in de mond gepakt.
- Hoe herkennen van kindermishandeling en de verplichting om kindermishandeling te melden.
- Hoe te handelen bij een ongeval.

Voor veiligheidstips en gezondheidstips zie de website's:

<http://www.kinderopvang.net/bibliotheek/docs/veiligheidWEB.pdf>

http://www.rivm.nl/cib/binaries/gezondheidsmanagement%20gob_tcm92-44312.pdf

Risico inventarisatie door het gastouderbureau:

RIE: risico inventarisatie en evaluatie

INVENTARISATIE

Het gastouderbureau ondersteunt de gastouder bij een veilige en gezonde opvang omgeving te krijgen. Dit doet het gastouderbureau jaarlijks doormiddel van een risico inventarisatie. Hierbij wordt aan de hand van een lijst bepaald welke risico's extra aandacht nodig hebben.

ACTIEPLAN

In overleg met de gastouder wordt bepaald welke acties noodzakelijk zijn.

De afgesproken actie dient dan voor een bepaalde periode klaar te zijn.

REGISTRATIE VAN ONGEVALLLEN

Mocht er toch nog een ongeval gebeuren vul dan de registratie ongevallen lijst in. Door kleine ongevallen te registreren kan dit aantal misschien teruggebracht worden. Met vervolg acties op de kleine ongevallen kunnen grotere ongevallen misschien voorkomen worden.

22. Hoe kan de gastouder ongevallen voorkomen?

.....
.....

23. Wat is belangrijk voor een goede hygiëne?

.....
.....

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Kindermishandeling is iets wat te alle tijde tegengegaan moet worden. Het gastouderbureau neemt meldingen daarvan in vertrouwen en handelt deze volgens af het **Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling**.

24. Waar kan je informatie vinden over kindermishandeling?

.....

25. Wat zijn duidelijke aanwijzingen voor kindermishandeling?

.....

A. Signalenlijst kindermishandeling 0- tot 4-jarigen

Voorwoord

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid.

De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (chtscheiding, overlijden van een familielid, enz.). Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling.

Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen! Om na signalering een volgende stap te kunnen zetten, is het aan te bevelen dat een instelling beschikt over een handleiding ten aanzien van kindermishandeling.

De signalenlijst kan dan als bijlage aan de handleiding worden toegevoegd.

De signalen die in deze lijst vermeld worden, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling.

Aan het einde van de lijst zijn nog enkele signalen opgenomen die meer specifiek zijn voor seksueel misbruik. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.

U kunt ook altijd overleggen met het AMK over signalen die u zorgen baren, bijvoorbeeld blauwe plekken op vreemde plaatsen. De lijst van signalen die een kind kan afgeven hieronder komt uit het protocol kindermishandeling. Dit is de lijst die geldt voor kinderen van 0 tot 4 jaar.

SIGNALENLIJST:

1. Psycho-sociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling • schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling • regressief gedrag • niet zindelijk op leeftijd waarvan men het verwacht

Relationele problemen

ten opzichte van de ouders:

- totale onderwerping aan de wensen van de ouders • sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders • onverschilligheid ten opzichte van de ouders • kind is bang voor ouder • kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn

ten opzichte van andere volwassenen:

- bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf • bevrozing bij lichamelijk contact • allemansvriend • lege blik in ogen en vermijden van oogcontact • waakzaam, wantrouwend.

ten opzichte van andere kinderen:

- speelt niet met andere kinderen • is niet geliefd bij andere kinderen • wantrouwend • terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- plotselinge gedragsverandering • geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel • labiel, nerveus • depressief • angstig • passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos • agressief • hyperactief • niet lachen, niet huilen • niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn • eetproblemen • slaapstoornissen • vermoeidheid, lusteloosheid

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- blauwe plekken • krab-, bijt- of brandwonden • botbreuken • littekens

Voedingsproblemen

- ondervoeding • voedingsproblemen bij baby's: • steeds wisselen van voeding • veel spugen • matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding • weigeren van voeding • achterblijven in lengtegroei

Verzorgingsproblemen

- slechte hygiëne • ernstige luierruitslag • onvoldoende kleding • onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg • veel ongevallen door onvoldoende toezicht • herhaalde ziekenhuisopnamen • recidiverende ziekten door onvoldoende zorg • traag herstel door onvoldoende zorg

3. Kenmerken ouders/gezin

Ouder/kind relatiestoornis

- ouder draagt kind als een 'postpakketje' • ouder troost kind niet bij huilen • ouder klaagt overmatig over het kind • ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind • ouder toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen ouder

- geweld in eigen verleden • apathisch en (schijnbaar) onverschillig • onzeker, nerveus en gespannen • onderkoeld brengen van eigen emoties • negatief zelfbeeld • steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping') • afspraken niet nakomen • kind opeens van peuterspeelzaal/kinderdagverblijf afhaken • aangeven het bijna niet meer aan te kunnen • ouder met psychiatrische problemen • verslaafde ouder

Gezinskenmerken

- 'multi-probleem' gezin • ouder die er alleen voorstaat • regelmatig wisselende samenstelling van gezin • isolement • vaak verhuizen • sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc. • veel ziekte in het gezin • draaglast gezin gaat draagkracht te boven • geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- verwondingen aan genitaliën • vaginale infecties en afscheiding • jeuk bij vagina en/of anus • problemen bij het plassen • recidiverende urineweginfecties • pijn in de bovenbenen • pijn bij lopen en/of zitten • seksueel overdraagbare ziekten

Relationele problemen

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder

Gedragsproblemen

afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen • angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact • niet leeftijdsadequaate seksueel spel • niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit • angst om zich uit te kleden • angst om op de rug te liggen • negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam • schrikken bij aangeraakt worden • houterige motoriek (onderlichaam 'op slot') • geen plezier in bewegingsspel.

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige kinderen, m.n. jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan) • opstandigheid • angst • negatief zelfbeeld • passiviteit en teruggetrokkenheid • zichzelf beschuldigen • verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie

- wantrouwen ten aanzien van de omgeving • gebrek aan sociale vaardigheden

Schoolproblemen

- moeite met concentreren • overcompenseren (opvallend extra inzet op school)